

ПРОСВЕТЕМ РАБОТНИК

ГОДИНА
LII

СКОПЈЕ
10. II 2005

БРОЈ
919

ВЕСНИК НА ПРОСВЕТНИТЕ РАБОТНИЦИ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

МАКЕДОНИЈА И ДЕКАДАТА НА РОМИТЕ

КВАЛИТЕТНОТО
ОБРАЗОВАНИЕ ГАРАНТИРА
РАМНОПРАВНА УЛОГА
ВО ГРАДЕЊЕТО
НА СОВРЕМЕНИТЕ ОДНОСИ

**НАЦИОНАЛНА ПРОГРАМА
ЗА РАЗВОЈ НА ОБРАЗОВАНИЕТО ВО
РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
2005 - 2015**

Во јануари 2005 година излезе од печат финалната верзија на Националната програма за развој на образованието во Република Македонија.

Во периодот октомври - декември 2004 година се одвиваше обимно јавно расправи во која учествувале сите релевантни субјекти од областа на образованието во Република Македонија. По завршувањето на јавната расправа, Националната експертска група ги разгледала сите вносени предлози во рамките на јавната расправа и, според реалните потреби и можности, ги интегрирале во Финалната верзија на Националната програма.

Финалната верзија на Националната програма за развој на образованието во Република Македонија, е поставена на интернет-страницата www.profo.edu.mk, на македонски, албански и англиски јазик.

ЕДУЦИРАНО ЧЛЕНСТВО
- СИЛЕН СИНДИКАТ

Сојузот на друштвата за македонски јазик и литература на Република Македонија ги објавува

**НАТПРЕВАРИТЕ ПО МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК И ЛИТЕРАТУРА
ЗА 2005 ГОДИНА**

ОД ПЕДАГОШКИОТ СОВЕТНИК

Местото и улогата на наставникот по географија во работата на стручниот актив

ПОСТОЈАНА СТРУЧНА ПОДДРШКА

Неоспорен е фактот дека стручните активности, како стручни тела во воспитно-образовниот процес на секое училиште, се едни од носителите на задоволување на потребата за обезбедување постојана, успешна и квалитетна реализација на програмите по наставните предмети. Тие како такви треба да обезбедуваат постојана стручна поддршка за реализација на воспитно-образовната работа и простор за реализација на воннаставната воспитно-образовна дејност. Секоја учебна година, стручните активности по наставни предмети изработуваат годишна програма, а на крајот од учебната година доставуваат и годишен извештај од реализацијата на истата.

Годишната програма на стручните активности е дел од годишната програма на училиштето и истата е сегмент од делот на Прилози. Според тоа, стручните активности се составен дел од Агендата на секое училиште кое ја спроведува својата мисија. Оттука, произлегува местото и улогата на наставникот во работата на стручните активности која е во функција на успешна и квалитетна реализација на наставните програми по наставни предмети, вклучувајќи го и предметот географија.

Стручните активности имаат определено место и во Законот за основно и средно образование со статус на компетенција на стручно тело. Тие, исто така, имаат своја заснованост и во концептскиот документ на секое основно и средно училиште, односно во нивниот Статут.

Концептска функција на стручните активности

Во основните и во средните училишта egzистираат повеќе стручни активности. Бројот и структурата на членовите во стручните активности зависи од големината на училиштето и од бројот на вработени наставници - професори.

Наставникот - професорот по географија и географијата како наставен предмет можат да се најдат во следниве комбинации на стручни активности: *стручен актив на еден наставен предмет* (пример: Стручен актив по географија); *стручен актив на два сродни наставни предмети* (пример: Стручен актив по географија и историја); *стручен актив во група од шест или повеќе предмети*; *стручен актив во група од природно-математички предмети*; *стручен актив за поддршка на граѓанското образование* и слично.

Според тоа, *Стручниот актив е стручно тело кое го сочинува помала група наставници кои предаваат исти предмети или група наставници кои предаваат различни наставни предмети со дојирни програми и цели.*

Конституирањето на стручното тело-стручен актив се прави пред почетокот на учебната година. Стручниот актив се составува и работи според претходно донесена годишна програма за работа. Со стручниот актив раководе лице од редот на наставниците, во улога на одговорно лице, претседатели или раководител на стручниот актив.

Наставникот по географија во стручниот актив може да се јави во двојна улога: како член-учесник и како претседател-раководител на стручниот актив

Цели на стручниот актив

- Стручно усовршување на наставниците преку споделување на емпирија - практично искуство
- Продлабочување на сциентизмот во педагогијата односно унапредување на воспитните цели на знаењето,
- Унапредување на интеграциските

врски и повисоко ниво на предметна корелација,

- Осposобување на наставниците за меѓусебно разбирање, толеранција и почитување на туѓото мислење,
- Развивање на способности за меѓусебна интеракција, дискусија, објаснување, проценка и генерална класификација,
- Практична примена на иновации преку отворени часови и анализа на наставната постапка,
- Имплементација на разни стратегии на современа педагошко-дидактичка апаратура - форми, методи, средства, техники, игри, разни видови наставни ливчиња, тестови на знаење, фази на часот, организирање на нагледни часови, работилници и сл., а во функција на иновирање и унапредување на наставата.

Главна цел

Наставниците активно и иновативно да споделуваат искуства и работа на практична имплементација на современи педагошко-дидактички стратегии во функција на нивно стручно усовршување, осовременување и унапредување на наставата и воопшто на воспитно-образовниот процес.

9-р Никола В. Димитров, советник Биро за развој на образованието - Битола

(Продолжува)

ИСТРАЖУВАЊЕ

Нови техники и методи во наставата

ПОТТИКНУВАЊЕ НА КРЕАТИВНОТО МИСЛЕЊЕ

Во посовремените обиди за да се дефинира креативноста е извршена класификација на толкувањата во која таа најчесто се проучува од аспект на процесот низ кој се поттикнува како особина на личност и од аспект на продуктот што се создава. Од научните истражувања се заклучило дека креативната способност е нормално дистрибуирана во човечката популација, што значи дека сите ја поседуваме во некој степен, но кај сите таа е различно развиена. Како и кај секоја човечка способност, така и кај креативноста, генетскиот фактор е значаен затоа што тој ги определува максималните граници до кои може да се развие. Но, без стимулативното дејство на средината креативната диспозиција може да остане прятена.

Според истражувачот Тејлор, креативните продукти се диференцирани во пет категории во кои креативноста варира повеќе по длабочина и обем отколку по вид.

Најфундаментална форма на креативноста е експресивноста. Таа го вклучува слободното и спонтано изразување на децата без оглед на вештината, квалитетот и оригиналноста на производот.

Продуктивна креативност го означува повисокото ниво на креативност кое претставува развиеност на одредени вештини и техники кои доведуваат до создавање на производот, вклучувајќи контрола и ограничување на слободната игра.

За инвентивната креативност е карактеристично забележување на односи врз основа на стекнатото искуство, како што е досетливоста во работата со материјално-технички-методи.

Иновативната креативност, која е повисоко ниво, бара висок степен на концептуализација, разбирање на основните принципи, на нивно модифицирање со тенденција да се промени некоја теорија.

Емергентната креативност е од највисоко ниво. Таа соодветствува на откривањето на полно нови принципи, создавање нови теории, закони или парадигма во науката.

Во психолошката наука се поделени мислењата во поглед на креативноста како способност која е подрачно универзална или, пак, е ограничена на некое потесно подрачје на човековата дејност.

Креативните вештини го вклучуваат начинот на мислење во кој доминираат флуентноста, флексибилноста и оригиналноста кои доведуваат до нови иновативни идеи.

Креативниот стил се однесува на навиките на однесување и реагирање, на карактеристиките на личноста.

Емоционалните карактеристики ги вклучуваат емоционалниот потпорен став и естетскиот однос.

Од психолошките истражувања може да се направи преглед на когнитивните, конативните особини, цртите на темпераментот и карактерот со кои се одликува креативната личност.

Кај когнитивното подрачје се среќаваат особините: високоразвиена интелигенција, креативна перцепција, супериорност и неконвенционалност во процесот на учење, развиена творечка фантазија, оригинален приод и склоност за решавање проблеми на различни и невообичаени начини, способности за комбинирање и креативно конструирање на идеите, отворен интелект, ослободеност од ригидно и стереотипно мислење.

Во рамките на конативните особини кај креативната личност се развиени внатрешната мотивација, љубопитноста, амбициозноста, мотивот за самоактуализирање, високото ниво на аспирација, мноштвото интереси, постојаното тежнење за истражување, независноста за интелектуална работа.

Од цртите на темпераментот и карактерот на креативната личност ѝ се својствени: доминантноста, независноста, самоувереноста, самостојноста, емоционалната стабилност, отсуството на анксиозност, трудољубивоста, иницијативноста, смелоста, сензитивноста и слободоумноста.

Општествениот начин на живеење и социјализацијата во текот на развојот на личноста може да го

ограничат и попречат развојот на креативноста особено ако правилата на посакуваното однесување се премногу крути.

Психичко-интелектуалните блокади се изразуваат во неможност ситуацијата или проблемот да се забележат такви какви што се, а тоа придонесува со решавањето на проблем-ситуацијата да се започне без правилно поставена цел во свеста.

Културолошка блокада од личноста бара да се однесува, да мисли и да дејствува според општествените норми и општоприфатените начела кои важат во една социјална средина. Емоционалните блокади, кои се резултат од стресовите на кои е изложен човекот во секојдневниот живот, претставуваат погрешни ставови, идеи и концепти што го спречуваат човекот во реализацијата на својот инвентивен потенцијал, а кои тој ги интернализираат низ процесот на социјализацијата.

Ако сакаме креативниот потенцијал да не изгасне уште во својот зачеток, тој мора да се негува од најраното детство. Правилниот развој ќе доведе до тоа кај детето да се јави чувство на сигурност, самодоверба и самостојност.

Семејството е првата социјална група во која членува детето по раѓањето и во чии рамки ги добива првите искуства, ги развива личните потенцијали и се вклучува во широк спектар од интерперсонални односи.

Преку сензорното стимулирање и збогатување на информациите, со примена на технички помагала и нагледни средства, наставникот на учениците им овозможува да манипулираат и да ги трансформираат перцептивните содржини со што ја развива нивната творечка перцепција.

Лилјана Андоновска, дипломиран психолог ОУ „Борис Кидрич“, Сарај - Скопје

(Продолжува)

ПРОСВЕТЕН РАБОТНИК

ВЕСНИК НА ПРОСВЕТНИТЕ РАБОТНИЦИ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

ГОДИНА
LII

СКОПЈЕ
5. III 2005

БРОЈ
920

Тркалезна маса:
АНАЛИЗА НА ПАЗАРОТ
НА ТРУДОТ ВО
РЕПУБЛИКА
МАКЕДОНИЈА

**ФУНКЦИОНА-
ЛЕН И
ЕФИКАСЕН
СИСТЕМ
НА СТРУЧНО
ОБРАЗОВАНИЕ**

ДЕКАДА НА РОМИТЕ
**АКТИВНОСТИ
НА СИТЕ НИВОА**

**ПРВА ЕВРОПСКА
КОНФЕРЕНЦИЈА
ЗА УЧИТЕЛСКО
ОБРАЗОВАНИЕ
ВО Р. МАКЕДОНИЈА**

Здружението на наставници по стручни предмети и раководни кадри од електротехничките, машинските и сообраќајните училишта од Република Македонија објавува:

КОНКУРС

за учество на XXIV Државни натпревари на учениците од електротехничките, машинските и сообраќајните училишта

ПМО

Датум на изд: 01.03. 2005

Од Единицата за координација на проектот (ЕКП)

Информативен лист
01 декември- 28 февруари 2005

Проект за модернизација на образованието
Министерство за образование и наука

4

Местото и улогата на наставникот по географија во работата на стручниот актив

ПОСТОЈАНА СТРУЧНА ПОДДРШКА

(Продолжение од претходниот број)

Предмет и содржина на работата на стручниот актив

Предметот и содржината на работа на стручните активи зависат од повеќе фактори кои се во директна зависност од големината на училиштето, составот, подготвеноста и стручната едуцираност на наставниците за унапредување на креативната и инвентивната работа на воспитно-образованиот процес итн.

Сепак, како најважни предуслови кои придонесуваат за ефективна реализацијата на предметот и содржините на работа на стручниот актив би ги споменале: напорите на членовите на активот да споделуваат искуствено и пролабочено знаење; нивното настојување да имплементираат нови стратегии и педагошко-дидактички апаратури; подготвеноста да го следат процесот на реализација на наставата; соодветна стручна компетентност да ги унапредуваат интегративните врски меѓу наставните предмети; благовремено да разрешуваат проблеми од воспитно-образовна природа; благовремено да иницираат иновации во воспитно-образованиот процес; да бидат отворени за соработка во процесот на непосредна реализаци-

ја на нагледни часови, работилници и слично.

Сите претходно наведени сегменти се во функција на прагматична настава, која, покрај организирање, следење и реализирање на редовниот воспитно-образовен процес, подразбира организација, следење и реализацијата на воннаставните активности; обезбедување услови за стручна едукација на воспитно-образовниот кадар; обезбедување услови за реализација на додатна настава, други видови настава итн.

Задачи и активности на стручните активности

Во функција на реализација на предметот и содржините во стручните активности наставниците реализираат разновидни задачи и активности. Како најчести ќе ги спомениме: потребата да се планира, да се анализира, да се проценува, да се сугерира, да се мотивира, да пишува осврт, да истражува, да создава услови, да следи, да програмира, да иницира, да елаборира, да избира, да информира, да распределува, да предлага, да организира отворен час и работилници, да координира, да забележува, да раковооди, да идентификува, да дискутира, да пресме-

тува, да набљудува, да разменува искуства, да едуцира, да наградува итн. Станува збор за широк дијапазон на задачи и активности, пред сè, наменети за јакење и унапредување на воспитно-образовниот процес.

Наставничкиот во географија - член на стручен актив**Општа цел**

Наставникот по географија, преку активно и иновативно учество и работа во стручниот актив, врши имплементација на наставната програма и воннаставните активности кои се во функција на осовременување и унапредување на наставата по географија и воопшто на воспитно-образовниот процес.

Главна цел

Наставникот по географија преку активното учество и работа во стручниот актив се афирмира како професионално лице кое стручно се едуцира и го афирмира наставниот предмет географија.

Како прагматични цели, задачи, активности и иновации на наставникот по географија во работата на стручни-

от актив, би ги потенцирале следниве:

Цели: Да биде *активен субјект* кој преку личен пример стручно ќе се усвојрува и позитивно ќе дејствува во работата на стручниот актив.

Задачи: *Давање и иницирање одредени задачи* според претходно изготвена годишна програма и опсервиран проблем.

Активности: Преку одредени постапки својствени за наставникот да се развијат активности на *иницирање, стручна помош, иницирање со личен ангажман, соодветно информирање, добронамерно суверирање итн.*

Иновации: Преку примена на одредени активности наставникот да реализира иновации на практична имплементација на *современи форми, методи, средства, техники, дидактички игри, разни видови наставни ливчиња, видови часови, фази на часови, организирање отворени часови, работилници и с.л.*, а во функција на иновирање и унапредување на наставата по географија.

9-р Никола В. Димитров, советник Биро за развој на образованието - Битола

(Продолжува)

ИСТРАЖУВАЊЕ

Нови техники и методи во наставата

ПОТТИКНУВАЊЕ НА КРЕАТИВНОТО МИСЛЕЊЕ

(Продолжение од претходниот број)

Истражувачка работа

Проблем на ова истражување е да се утврди дали користењето разни техники и методи на творечкото мислење ја поттикнува креативноста кај учениците.

Хипотеза - се тргнува од претпоставката дека при учењето користењето разни техники и методи треба да го стимулира мислењето кај секој ученик.

Инструмент на истражувањето - за испитување на креативната имгинација кај учениците беше применет ликовниот тест на креативно мислење ТСТ-ДТ (Test of creative thinking-drawing production) Тестот е изработен во 1987 г., од американскиот психолог Ханс Јелен (Hans Jelen) и од германскиот психолог Клаус Урбан (Klaus Urban).

Оценувањето се врши според 11 критериуми, и тоа: комплексност, додатности, нови елементи, врски со линија, врски кои творат тема, премин на границата - кој зависи од фрагментите, перспектива, хумор, неконвенционалност, брзина и наслов на цртежот. Самиот тест, кој е дел од невербалниот тест, се состои од шест ликовни фрагменти, и тоа: полукруг, точка, правоаголник, исцртани линији, заоблена линија и мал отворен квадрат надвор од рамката на цртежот.

Ликовите меѓу себе се разликуваат со цел да поттикнат различни одговори. Испитаникот добива упатство дека мора да го заврши цртежот што некој започнал да го црта. Се нагласува дека треба едноставно да нацрта што сака и дека нема неточни одговори. Бодирањето е едноставно. Исто така, користен е тестот - равновизи прогресивни матрици (РМ) за мерење, а интелектуалните способности кај двете паралелни покажаа подеднакви просечни резултати кои одговараат на возраста на учениците.

Испитаници и испитувања - истражувањето вклучува две паралелки со вкупно 54 ученици од ОУ „Борис Кидрич“, Сарај - Скопје. Групите, односно пара-

лелките се издначени уште во прво одделение со КЕТВИГ-тестот на зрелост за поаѓање во училиште. Двете паралелки уште во прво одделение работат со различни методи и техники. Едната контролна група работи класична настава, додека, пак, експерименталната група работи по проектот „Чекор по чекор“.

Методи и техники на работата - програмата по која работи експерименталната група се темели врз следниве компоненти: учество на семејството, соодветна развојна практика, која го зема предвид детето во целост, приод кој за центар го има детето и предавање засновано на индивидуализација, центри за учење во училиштата, постојан тренинг и техничка поддршка за наставниците. Креирањето на овој модел, кој секоје дете ќе го направи свесно за тоа дека работите во животот се зависни едни од други, е земено од главните стручници од полето на когнитивната психологија, луѓе кои ги истражуваат мозочните функции, социјалните науки и образованието. Целта на оваа програма е да го спои најдоброто што се зема од европските и од американските образовни филозофии за да се развие образованието кое ја нагласува индивидуалноста како креативен мислител во меѓусебно зависниот свет. Програмата „Чекор по чекор“ децата ги насочува кон четири моќни идеи кои се централни во дизајнирањето на методологијата, а тоа се: комуникација, грижа, заедништво и поврзување. Додека во класичната настава наставниците зборуваат и доминираат во училиштата, во програмата „Чекор по чекор“ застапен е индивидуалниот приод на предавање, кој ги почитува напорите направени од страна на ученикот и способноста тој самиот да создаде знаење. Наставникот во училиштата „Чекор по чекор“ има повеќе улоги. Тој е донесувач на одлуки, подобрувач на учењето, набљудувач и проценител на учењето на децата и модел за однесување. Низ оваа програма се добива нова слика за училиштата и за училиштето. Часот кај експерименталната група започнува со утринска средба, а потоа учениците по избор се упатуваат кон центрите за учење. Овие

центри се развиваат според определени критериуми, но може да имаат многу форми. Тие овозможуваат мала група да учи низ истражување, независност и активно учество. Активностите може да се изведуваат индивидуално, во парови или во мала група. Секој центар за учење содржи активности кои се одвиваат на повеќе нивоа (конкретно, сликовито и апстрактно) и материјали кои ќе одговараат на индивидуалните потреби и стилови на учениците. Тоа е добро испланирана и активна методологија која во центарот ги има учениците, за секој ученик да обезбеди развојни можности на различни начини. Ефективен начин за индивидуализацијата на наставниот план и програма е употребата на центрите за учење кои ги одразуваат тековните интереси и научните потреби на учениците - центар за пишување, литературен центар (центар за читање), математички (манулативен) центар, научно-истражувачки центар, уметничко-конструкторски и драмско-креативен центар. Центрите може да се поставуваат и да се затвораат по потреба, според планот и програмата. Училиштата треба да биде логично организирана и материјалите треба да се претставуваат методично и достапно. Наставникот ги насочува учениците кон учењето, кон правилното однесување, ги вклучува во донесување правила во училиштата и ги учи правилно да ги употребуваат материјалите. Активностите се проследени со врева, но истовремено од страна на наставникот учениците се поттикнуваат сами да го планираат своето време. Со ваквиот вид на работа сметаме дека целта е развивање на способностите за дивергентно продуцирање, негување и поттикнување на креативноста. Учениците во текот на работата покажуваат интерес и задоволство.

Лилјана Андоновска, дипломиран психолог
ОУ „Борис Кидрич“, Сарај - Скопје

(Продолжува)

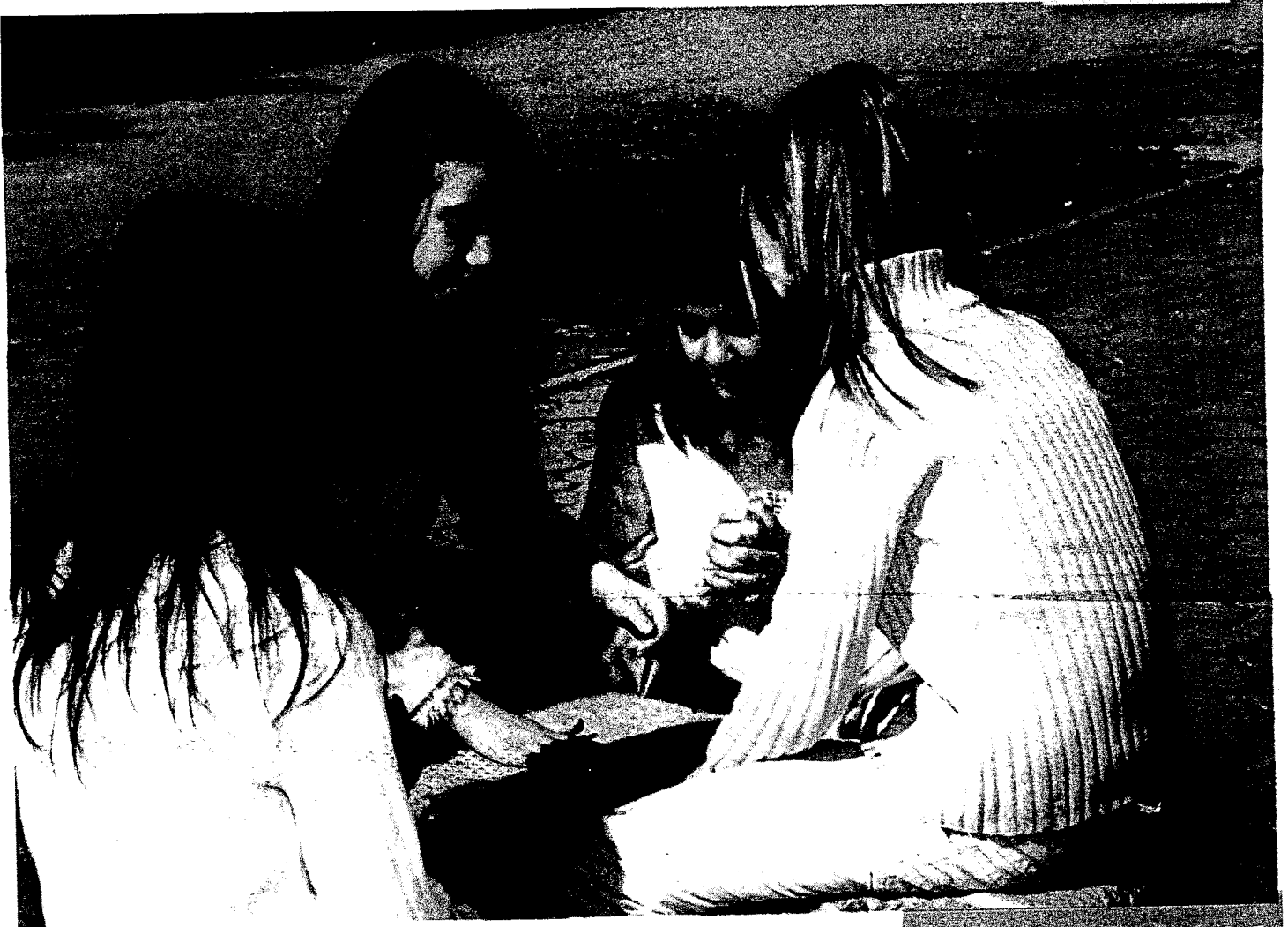
ПРОСВЕТЕН РАБОТНИК

ГОДИНА
LII

СКОПЈЕ
15. IV 2005

БРОЈ
921-922

ВЕСНИК НА ПРОСВЕТНИТЕ РАБОТНИЦИ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

ДЕКАДА НА РОМИТЕ

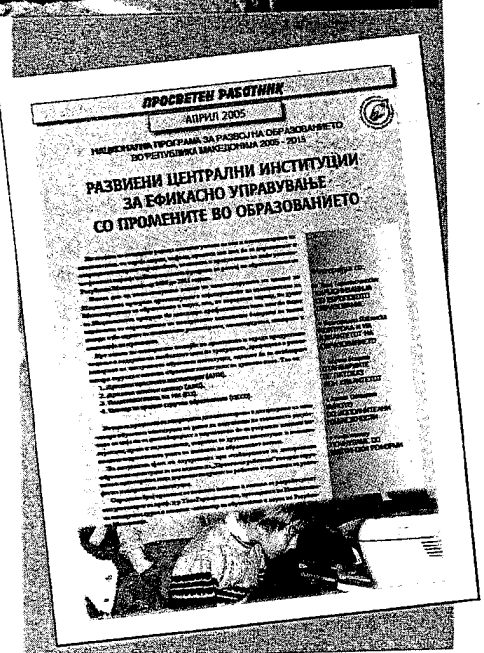
ИДНИНАТА Е ВО
ОБРАЗОВАНИЕТО

СИНДИКАТИТЕ - ЗА
ДОСТОИНСТВОТО
НА УЧИТЕЛОТ

КРЕАТИВНА НАСТАВА И УЧЕЊЕ

Влез, трансформација и излез

Местото и улогата на наставникот по географија во работата на стручниот актив

ПОСТОЈАНА СТРУЧНА ПОДДРШКА

(Продолжение од претходниот број)

Приоритетни задачи на наставникот по географија во работата на стручниот актив

Од големиот список задачи на наставникот по географија во работата на стручниот актив ќе ги потенцираме само следниве: преку својата активна работа географот треба да успее да ги мотивира членовите на тимот; да помага и да се грижи за успешна работа; да организира и координира; да дава упатства и насоки; да дава совети и иницијативи; да одржува практични односи и врски; да набљудува и истражува; да забележува и информира; да обработува и вреднува; да организира и да реализира нагледни часови, работилници и сл.; да дава оценка за работата и резултатите од работата; да иницира континуирано и разновидно учење; да спроведува интерактивни релации со членовите на активот од консултативен, стручен, едукативен, професионален и хуманистички аспект итн.

Подрачја за реализација на конкретните задачи и активностите на стручниот актив во кои иницира наставникот по географија

Стручните активи во училиштата, според својата конституција, целите,

предметот и содржината, имаат широк дијапазон на дејствување. Во функција на успешна реализација на планираните задачи и активности на стручните активи можеме да говориме за повеќе подрачја кои третираат прашања од воспитно-образовната дејност. Според наши размислувања, целокупната реализација на работата во стручните активи ја распределуваме во осум соодветни подрачја, и тоа: **педагошко-дидактичко подрачје, организациско-оперативно, аналитичко-истражувачко, административно-информативно, стручно-едукативно и инструкторско подрачје на примена на иновации во наставата, подрачје за воннаставни активности и подрачје на други активности.**

За подетално искористување на предметот и содржините во наведените подрачја ги предлагаме следниве содржини:

- Педагошко-дидактичко подрачје**
 - Размена на мислења и искуства околу изработката на годишни (глобални), тематски (етапни) и дневни (оперативни) планирања;
 - размена на искуства околу организација на наставниот час и воннаставните активности;
 - размена на искуства околу реали-

зација на наставата, оценувањето и примена на разни дидактички принципи, методи, техники, игри, тестови на знаење и слично;

- размена на искуства околу организација на додатната, дополнителната настава, слободните ученички активности, реализацијата на поправните испити, околу организирање и реализација на училишните натпревари и подготовка за разни други натпревари, пишувањето семинарски работи, матурски теми, есеи итн.;

- дидактичко-методска самоедукација на наставниците преку размена на искуства околу реализација на наставата и примена на иновации преку практични нагледни работилници, одржување нагледни часови, мини-обуки и слично.

2. Организациско-оперативно подрачје

- Создавање општи услови за работа и за реализација на наставната програма по наставни предмети на соодветниот актив и донесување на програмата за работа на активот.

- Договор околу користењето на учебниците, наставните средства и помагала (атласи, географски, историски и други тематски карти, илустрации, графоскоп, телевизор, видеокасети,

флони дискети, цеде, девиди, компјутерска техника итн.).

- Проверка и средување на нагледните средства и помагала во кабинетите.

- Изготвување проектна скица за реализирање на одделни активности важни за функционирањето на активот.

- Анализа на распоредот на часови за редовната и за другите видови настава.

- Корелација и интеграција со сродни предмети на активот и можности за интегрирање со останатите наставни предмети.

- Размена на учебници, стручна и популарна литература во врска со наставниот предмет и другите сродни предмети во активот.

- Планирање термини за екскурзии, излети, разни посети на изложби, музеи и друго.

- Планирање, поттикнување и организирање активности за вклучување на училишните субјекти (ученици, наставници, родители) во разновидните наставни, воннаставни и други форми на имплементација на делови од наставните програми.

(Продолжува)

9-р Никола В. Димитров, советник
Биро за развој на образованието - Битола

ИСТРАЖУВАЊЕ

Нови техники и методи во наставата

ПОТТИКНУВАЊЕ НА КРЕАТИВНОТО МИСЛЕЊЕ

(продолжение од претходниот број)

РЕЗУЛТАТИ ОД ИСТРАЖУВАЊЕТО

Статистичката обработка на емпириските податоци ја сочинуваат пресметувањата на основните статистики (M и Y) - аритметичка средина и стандардна девијација, во постигнувањата на испитаниците на ТСТ-ДТ (ликовен тест на креативно мислење) и t-значајноста на разликите меѓу аритметичките средини на експерименталната и на контролната група. Добиените резултати се прикажани во табела бр. 1 за прво полугодие во II одд.

Разлики меѓу експерименталната и контролната група во поглед на постигнувањата на ТСТ-ДТ:

ПОСТИГНУВАЊЕ НА ТСТ-ДТ ВО II-ОДД	N	M	Y	t
ЕКСПЕРИМЕНТАЛНА ГРУПА	26	16,58	8,75	1,66
КОНТРОЛНА ГРУПА	28	13,54	6,97	

Истите статистички постапки беа применети и при обработката на податоците од постигнувањата на експерименталната и на контролната група во прво полугодие, III одд. Добиените резултати се прикажани во табела бр. 2.

Разлики меѓу експерименталната и контролната група во поглед на постигнувањата на ТЦТ-ДТ:

ПОСТИГНУВАЊЕ НА ТСТ-ДТ ВО III-ОДД	N	M	Y	t
ЕКСПЕРИМЕНТАЛНА ГРУПА	26	15,10	8,13	0,76
КОНТРОЛНА ГРУПА	28	13,64	6,30	

ДИСКУСИЈА И АНАЛИЗА НА РЕЗУЛТАТИТЕ

По примената на соодветните статистички постапки не добивме резултати кои би ја потврдиле генералната хипотеза за постоење на статистичката значајна разлика меѓу експерименталната и контролната група во второ и во трето одд. Експерименталната и контролната група не се разликуваат значајно во однос на постигнувањата на ТСТ-ДТ бидејќи добиеното $t=1,66$ за $df=52$ (број на степени табела бр. 1 не ја достигнува табеларната вредност на t за ниедно ниво). Во однос на ТСТ-ДТ во првото полугодие во трето одделение, исто така, не се разликува значајно во однос на постигнатите резултати на експерименталната и контролна група бидејќи добиеното $t=0,76$ за $df=52$ не е постигнува табеларната вредност на t за ниедно ниво (0,05-0,01).

Од постигнатите резултати во табела бр. 1 се гледа дека аритметичката средина во експерименталната

група изнесува $M=16,58$, а во контролната група $M=13,54$. Додека, пак, во табела бр. 2 кај експерименталната група во прво полугодие во III одд. изнесува $M=15,10$, а кај контролната група $M=13,64$.

Ако се бара корелација меѓу двете години, од овие податоци се забележува дека резултатите кај контролната група како во II одд., така и во III одд. се исти, константни, непроменливи, додека, пак, кај експерименталната група се забележува повисок резултат во II одд., а во III одд. се забележува благ пад што не менува ништо.

Овие резултати кои се добиени во испитувањето покажуваат дека креативното мислење кое се смета како особина што го поседува секоја личност е подеднакво застапено кај двете групи ученици. Тоа значи дека да се биде креативен е редок случај - се дефинира како збогатување на поимите со нови содржини и увидување нови релации или создавање нови поими, релации и содржини кои пред тоа не постоеле. Постоенето на креативната имгинација е важен услов за секоја иновација, уметничко и научно творештво.

ЗАКЛУЧОК - со ова истражување се потврдува дека кај испитувањето на тема креативно мислење не постои значајна разлика кај двете групи, што не значи дека во други истражувачки полиња ќе нема разлика кај двете групи кои имаат различен природ кон својата работа.

Лилјана Андоновска, дипломиран психолог
ОУ „Борис Кидрич“, Сарај - Скопје

ПРОСВЕТЕН РАБОТНИК

ВЕСНИК НА ПРОСВЕТНИТЕ РАБОТНИЦИ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

ГОДИНА
LII

СКОПЈЕ
27. V 2005

БРОЈ
923

ИНТЕРВЈУ

со Петер Дарваш,

виш економист
во образование,

Сектор за човечки развој
во регионот на Европа
и Централна Азија

**ОБРАЗОВАНИЕТО
СЕ ПОВЕКЕ Е
ИНВЕСТИЦИЈА,
А СЕ ПОМАЛКУ
ЗАДАЧА**

**Државниот
просветен
инспекторат -
ПРИДОНЕС
ВО КВАЛИТЕТОТ
НА ОБРАЗОВА-
НИЕТО**

**ПОТПИШАНИ
КОЛЕКТИВНИТЕ ДОГОВОРИ**

ПМО

Датум: 01.06. 2005

Од Единицата за координација на проектот (ЕКП)

Информативен лист
01 март- 31 мај 2005

Проект за модернизација на образованието
Министерство за образование и наука

5

Местото и улогата на наставникот во географијата во работата на стручниот актив

ПОСТОЈАНА СТРУЧНА ПОДДРШКА

(Продолжение од претходниот број)

3. Аналитичко-истражувачко подрачје

Следење, анализирање и вреднување на реализацијата на активностите и резултатите од имплементацијата на наставната програма по предмети;

- следење и вреднување на влијанието на разновидните фактори, општата организација, училишната клима, процесот на учење и напредувањето на учениците;

- пишување стручни материјали, извештај за работа, записници и осврти;

- анализа на резултатите од досегашната работа и разни споредбени анализи;

- анализа на постигнатиот успех на поугодице и на крајот на учебната година итн.

4. Административно-информативно подрачје

- Евидентирање, документирање и изработување информативни материјали за сопствена работа и за имплементација на наставната програма по

предметите во активот;

- информирање за резултатите од реализацијата на конкретните активности во процесот на наставата по соодветните предмети на активот;

- информирање за разни други наставни и воннаставни активности и случувања, (одбележување настани, годишнини, јубилеи, издавање нови книги, одбележување разни денови: на пролетта, на планетата Земја и сл.);

- пишување годишен извештај, административно средување на стручната литература, евидентирање на наставниот инвентар во кабинетите, средување на нагледните и наставните средства, изготвување материјали за училиштен весник, зиден весник, уредување на јавно пано и друго.

5. Стручно-едукативно и инструктивно подрачје

- Стручно совршување на секој член од активот и на активот во целина преку самоевалуација и преку организира-

ње разни нагледни часови, предавања, интерни работилници, споделување на емпирија-практично искуство и слично;

- активно учество на стручни семинари, симпозиуми, собири, стручни состаноци, мини-обуки, работилници и сл.;

- активно учество во разни јавни расправи, трибини, тркалезни маси и друго;

- активна соработка со соодветните советници на Бирото за развој на образованието во функција на стручно совршување на наставниот кадар;

- соработка со структурите во Министерството за образование и наука;

- соработка со други надворешни лица - едукатори кои можат да придонесат во унапредување на воспитно-образовниот процес;

- поддршка и поттикнување на професионалниот развој, супервизија, десиминација на успешната практика и промовирање на развојот на образованието.

6. Подрачје на примена на иновации во наставата

- Примена на задачи и активности карактеристични за интерактивната и креативната настава и учење;

- Примена на методи и техники на работа карактеристични за интерактивното и креативното учење, критичкото мислење, програмите Со читање и пишување до креативно мислење и Активна настава.

- Примена на нагледни часови на кои се користат современи педагошко-дидактички стратегии и апаратури на иновативни форми на работа, методи, средства, техники и сл., а во функција на осовременување и унапредување на наставата.

- Примена на нагледни часови на кои се користат разни нагледни средства и помагала (користење графоскоп, епидијаскоп, телевизор, аудио, видео, компјутер, цеде, дивиди-техника и сл.).

- Примена на иновации во наставата преку кои членовите на активот добро се запознаваат со карактеристиките на тандемската, тимската и групната форма на работа.

(Продолжува)

9-р Никола В. Димитров, советник Биро за развој на образованието - Битола

НАТПРЕВАРИ

РЕЗУЛТАТИ ОД XXVIII ДРЖАВЕН НАТПРЕВАР ПО МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК И ЛИТЕРАТУРА ЗА ОСНОВНИТЕ УЧИЛИШТА ОД РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

одржан на 15 мај 2005 г., „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје

Ученик	Училиште и Место	Ментор	Поени
1. Кристина Гурчиновска	„Св. Климент Охридски“ Скопје	Елизабета Трајковска	87
1. Бобан Сотировски	„Гоце Делчев“ Тетово	Магдалена Дабеска	87
3. Маја Левеска	„Григор Прличев“ Охрид	Стале Јаковчевски	84,75
4. Моника Митевска	„Славко Стојменски“ Виница	Роза Цекова	83
5. Маја Ваневска	„Живко Брајковски“	Жаклина Стаменковска	82,75
6. Стефанија Темелковска	„Димката А. Таберот“ Кавадарци	Зорица Наумчева	82,5
6. Ивана Костјќ	„Невена Георгиева-Луна“ Скопје	Зорица Русевска	82,5
6. Лазарева Љупка	„Димитар Влахов“ Штип	Марија Иванова	82,5
7. Андреј Манев	„Св. Кирил и Методиј“ с.Подлог, Кочани	Мара Маркова	82
8. Горгиевски Дарко	„Гоце Делчев“ нас. Илинден	Николовска Јонка	81,25
8. Јасна Белевска	„Љубен Паше“ Скопје	Ракида Русевска	81,25
9. Тамара Марковска	„Мите Богоевски“ Ресен	Лунавка Табаковска	81
10. Матиљда Стојановска	„11 Октомври“ Куманово	Круме Ангеловски	80,5
10. Станче Трајковска	„Браќа Рибар“ с. Табановци	Љубинка Спасовска	80,5
11. Маја Панова	„Кирил и Методиј“ с. Стојаково	Елена Маголева	80,25
		Гавочанова	
12. Моника Андевска	„Страшо Пинџур“ Скопје	Јорданка Јодорова	80

РЕЗУЛТАТИ ОД XXVIII ДРЖАВЕН НАТПРЕВАР ПО МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК И ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИЦИТЕ ОД ОСНОВНИТЕ УЧИЛИШТА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА НА КОИ МАКЕДОНСКИОТ НЕ ИМ Е МАЈЧИН ЈАЗИК

Име и презиме	Училиште	Ментор	Поени
1. Леонора Речи	„Браќа Миладиновци“, Струга	Елица	89
2. Арлинд Целили	„Климент Охридски“, с. Глози	Павлина Чурлевска	84,5
3. Мануела Демири	„26 Јули“, нас. Шуго Оризари	Лилјана Андоновска	83
4. Рашиде Редепи	„Кирил Печиновиќ“, с. Теарце	Дијана Петровска	80

РЕЗУЛТАТИ ОД VI РЕЦИТАТОРСКИ НАТПРЕВАР ЗА УЧЕНИЦИТЕ ОД ОСНОВНИТЕ УЧИЛИШТА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Ученик	Училиште	Ментор	Место
1. Илија Волчески	„Кочо Рацин“	Душан Шаркоски	Прилеп
2. Кристина Попова	„Владо Кантарџиев“	Мери Алумчева	Гевгелија
3. Марија Динева	„Кирил и Методиј“	Ленче Китанова	Св. Николе
3. Христина Ѓоргиевска	„Вера Циривири - Трена“	Раско Лозаноски	Скопје

РЕЗУЛТАТИ ОД XVII ДРЖАВЕН НАТПРЕВАР ПО МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК И ЛИТЕРАТУРА ЗА СРЕДНИТЕ УЧИЛИШТА ОД РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

одржан на 21 мај 2004 г., во „Јосип Броз - Тито“, Битола

Ученик	Училиште	Ментор	Поени
1. Јулија Витанова	„Јане Сандански“ - Струмџа	Павле Стојанов	77,5
2. Анастасија Младеноска	„Орце Николов“ - Скопје	Смиљана Донева	73
3. Стефан Гасевски	„Гоце Делчев“ - Куманово	Анита Цветковска	70,5

РЕЗУЛТАТИ ОД XVII ДРЖАВЕН НАТПРЕВАР ПО МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК И ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИЦИТЕ ОД СРЕДНИТЕ УЧИЛИШТА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА НА КОИ МАКЕДОНСКИОТ НЕ ИМ Е МАЈЧИН ЈАЗИК

Ученик	Училиште	Ментор	Поени
1. Ина Курти	„Панче Попоски“ - Гостивар	Божана Мерџаноска	77,5
2. Арлинда Сејдини	„Мирко Милески“ - Кичево	Наташа Цветаноска	58
3. Бергин Али	„Панче Попоски“ - Гостивар	Божана Мерџаноска	57
4. Арменд Имери	„Цветан Димов“ - Скопје	Благојка Филипчева	43,5

РЕЗУЛТАТИ ОД VII РЕЦИТАТОРСКИ НАТПРЕВАР ЗА УЧЕНИЦИТЕ ОД СРЕДНИТЕ УЧИЛИШТА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Ученик	Училиште	Ментор	Место
1. Ирена Илиоска	„Горче Петров“ - Прилеп	Мирјана Јованоска	
2. Александра Синадинова	„М. М. Бриџо“ - Делчево	Димитар Стојановски	
3. Катерина Топалова	„Славко Стојменски“ - Штип	Весна Ристова	
3. Катерина Динева	„Орце Николов - Скопје“	Тамара Купева	

ПОБЕДНИЦИ НА КОНКУРСОТ „АЦО КАРАМАНОВ“

- ОД ОБЛАСТА ЈАЗИК-

- Елена Трпковска, ДСУ „Таки Даскало“, Битола, ментор - Николина Поповска
- Тања Петкова, ДСУ „Јосиф Јосифовски“, Гевгелија, ментор - Соња Петкова
- Марија Ѓизоска, ДСУ „Добри Даскалов“, Кавадарци, ментор - Ристенка Јосифова

- ОД ОБЛАСТА ЛИТЕРАТУРА-

- Маја Митева, ДСУ „Наум Наумовски - Борче“, Крушево, ментор - Билјана Проеска
- Димитри Христовски, ДСУ „Таки Даскало“, Битола, ментор - Николина Поповска
- Елена Колевска, ДСУ „Горче Петров“, Крива Паланка, ментор - Лиле Стојановска

ПРОСВЕТЕН РАБОТНИК

ВЕСНИК НА ПРОСВЕТНИТЕ РАБОТНИЦИ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

ГОДИНА
LII

СКОПЈЕ
28. VI 2005

БРОЈ
924

МАКЕДОНИЈА
И ПРАВАТА
НА ДЕЦАТА

ЗЕМЈА
ПО МЕРКА
НА
ДЕЦАТА

СО НК

Самостојниот синдикат за образование,
наука и култура на протест

ВИСТИНАТА ИЗЛЕЗЕ
НА УЛИЦА

ОГЛАС
за пријавување
на кандидати
за подготовка
за полагање
на испит
за директор
на основно и
средно училиште

РЕЗУЛТАТИ ОД ДРЖАВНИТЕ НАТПРЕВАРИ ПО ФИЗИКА ЗА ОСНОВНИТЕ
И ЗА СРЕДНИТЕ УЧИЛИШТА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Своје

Трета ЛII, број 924

Местото и улогата на наставникот по географија во работата на стручниот актив

ПОСТОЈАНА СТРУЧНА ПОДДРШКА

(Продолжение од претходниот број)

7. Подрачје за воннаставни активности

- Планирање и реализација на слободни ученички активности;
- планирање и реализација на екскурзии, излети и посети;
- учество на разни јавни трибини, дебати, предавања и сл.;
- посета на разни објекти, изложби и други места;
- канење на гости-предавачи на одредени теми и друго.

8. Подрачје на други активности

- Соработка со други училишта од општината, државата и странство;
- соработка со невладини организации, разни друштва, асоцијации и фондации;
- соработка со претставници од локалната средина;
- соработка со стопански и нестопански претпријатија;
- присуство и активно учество на јавни настапи, трибини, изложби, манифестации;
- соработка со јавните пишувани и електронски медиуми итн.

ЕДЕН МОЖЕН ПРЕДЛОГ ЗА ТОА:

ШТО ТРЕБА ДА СОДРЖИ ГОДИШНОТО ПЛАНИРАЊЕ НА СТРУЧНИОТ АКТИВ? МОДЕЛ НА ПЛАНИРАЊЕТО

(изгледот на текстуалното и табеларното планирање може да биде вертикално или хоризонтално)

НАСЛОВ-ИМЕ НА АКТИВОТ

УЧИЛИШТЕ И МЕСТО

СИМБОЛ (гео.карта, глобус, една или комбинација од повеќе апликации)

МОТО (за еден, два или група на предмети)

ВОВЕД (општи податоци за училиштето, бројот на ученици, активи и сл.)

ЧЛЕНОВИ (имења на сите наставници на активот)

ЦЕЛИ (две до три)

ГЛАВНА ЦЕЛ (за актуелната учебна година)

ИНОВАЦИЈА (реализација на нагледни часови, работилници и сл.)

ЗАДАЧИ (се наведуваат поважните задачи)

АКТИВНОСТИ (се наведуваат само поважните активности)

СОДРЖИНИ (една или две до три содржини на една средба на активот)

ГОДИШНА ПРОГРАМА

ЗА РАБОТА НА СТРУЧНИОТ АКТИВ ПО ... ВО УЧЕБНАТА ... ГОДИНА

Модел бр. 1.

р.б.	Подрачје	Содржини на работа	Активности	Време на реализација	Реализатори - носители соработници
1.					

Модел бр. 2.

р.б.	Време на реализација	Содржини на работа	Активности	Подрачје на работа	Реализатори
1.	Месец и седмична				

Модел бр. 3.

р.б.	Содржини на работа	Активности	Подрачје/а на работа	Реализатори
СЕПТЕМВРИ				
1.				

Модел бр. 4.

р.б.	Содржини на работа	Активности	Реализатори
МЕСЕЦ: Септември Подрачје на работа: 1. ...			
1.			

Модел бр. 5.

р.б.	Содржини на работа и посебни цели	Активности	Време на реализација	Реализатори соработници
1.				

Модел бр. 6.

р.б.	Содржини на работа	Цели	Задачи	Активности	Време на реализација	Реализатори и соработници
1.						

ПРИМЕР:

УЧИЛИШТЕ _____
МЕСТО _____

(симбол или фотографија на училиштето)

ГОДИШНА ПРОГРАМА

За работа на СТРУЧНИОТ АКТИВ по

за учебната _____ година

(симбол на активот)

Раководител на стручниот актив: _____

Месец, месец, година

ВОВЕД (оштите податоци за училиштето, бројот на ученици, активи и сл.)

ЧЛЕНОВИ (имења на сите наставници членови на активот)

1. _____	2. _____
3. _____	4. _____
5. _____	6. _____
7. _____	8. _____

ЦЕЛИ (две до три)

ГЛАВНА ЦЕЛ (за актуелната учебна година)

ИНОВАЦИИ (примена на нови техники, методи, отворени-нагледни часови, работилници и сл.)

ЗАДАЧИ (се наведуваат поважните задачи битни за реализација на програмата)

АКТИВНОСТИ (се наведуваат само поважните активности)

ПОДРАЧЈА НА РАБОТА

- Педагошко-дидактичко подрачје
 - Организациско-оперативно подрачје
 - Аналистичко-испитувачко подрачје
 - Административно-информативно подрачје
 - Стручно-едукативно и инструктивно подрачје
 - Подрачје на примена на иновации во настава
 - Подрачје за воннаставни активности
 - Подрачје на други активности
- (бројот на содржини во шекот на годината да изнесува 9-12 максимум или по 1 средби месечно)

СОДРЖИНИ НА РАБОТА НА СТРУЧНИОТ АКТИВ

Модел бр. 1.

р.б.	Подрачје	Содржини на работа	Активности	Време на реализација	Реализатори - носители соработници

Раководител на стручниот актив: _____ м.п. _____ Директор на училиштето